

24. januar 2024
2021-5005

Udmøntningsgrundlag for pulje til forbedringer af tilgængelighed

Baggrund

Det er med den politiske aftale om Infrastrukturplan 2035 mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige (trådt ud maj 2022), Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne (ikke længere en del af Folketinget) besluttet at oprette en pulje på 650 mio. kr. i perioden 2022-2035 til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet.

Partierne blev i aftalen enige om følgende:

”Det primære formål med puljen er at gøre togstationer mere tilgængelige for alle mennesker uanset behov og dermed sikre, at rejser kan foretages spontant på tværs af landet. Tilgængelighedsprojekter kan blandt andet omfatte justering af perronhøjder, ledelinjer, niveaufri adgang og elevatorer. Udmøntningen af puljen baseres på et princip om rullende planlægning, så der hvert år besluttes nye projekter i takt med, at disse bliver undersøgt.”

I dag tilbydes der handicapservice på flere af landets stationer, hvor der ikke er niveaufri indstigning. Det betyder, at man senest 12 timer før togets planlagte afgang kan bestille assistance således, at togets personale hjælper personer med handicap med at stige ind og ud af toget. Tilbuddet gælder på alle DSB's stationer samt på stationer, hvor DSB har aftale med andre togoperatører om at bistå handicapservice.

Puljens formål

Puljens formål er at gøre togstationer langs statens jernbanenet mere tilgængelige for alle mennesker uanset behov og sikre, at flere rejser kan foretages spontant. Projekter i puljen kan omfatte:

- Tilpasning af perronhøjder således der skabes niveaufri ind- og udstigning mellem tog og perron.

- Etablering af elevatorer, gangbroer, hindringsfri adgang til perroner og trinovergange ved etablering af ramper til/på perroner.
- Øvrige mindre tilgængelighedsprojekter fx ledelinjer, informationssystemer, belysning på adgangsveje og perroner.

Der vil være betydelige forskelle på anlægsomkostningerne afhængig af hvilken projekttype, der ønskes prioriteret. Således er eksempelvis tilpasning af perronhøjder og etablering af elevatorer væsentlig dyrere end etablering af ledelinjer og forbedret belysning. Forligskredsen foretager på den baggrund en prioritering inden for den afsatte økonomiske ramme på 650 mio. kr.

Hertil bemærkes, at der også gennemføres tilgængelighedsprojekter som led i Banedanmarks fornyelse og modernisering af statens jernbane. En række perroner vil eksempelvis blive forhøjet til niveaufri ind- og udstigning frem mod 2035 i forbindelse Banedanmarks fornyelse, ligesom Elektrificeringsprogrammet også indeholder afledte forbedringer for tilgængeligheden.

Principper for udvælgelse af projekter

Oplæg til undersøgelsesprojekter

Forligskredsen træffer beslutning om en flerårsplan for undersøgelse af tilgængelighedsprojekter. Flerårsplanen genbesøges årligt med henblik på eventuelt at justere i planen. Dette sker på baggrund af et oplæg fra Banedanmark, som præsenteres for forligskredsen. Banedanmark vil fremadrettet inden og til brug for udarbejdelsen af den flerårige undersøgelsesplan inddrage DSB Danske Handicaporganisationer, Ældre Sagen, relevante kommuner og trafikkselskaber. Interessenternes synspunkter vil fremgå af materialet til forligskredsen. Banedanmark vil ligeledes sikre DSB, Danske Handicaporganisationer og Ældre Sagens input forud for forligskredsens årlige genbesøg af flerårsplanen.

Banedanmarks flerårsplan vil tage udgangspunkt i eksisterende viden om infrastrukturen samt ønsker fra handicaporganisationer, kommuner og trafikkselskaber. Oplægget indeholder ikke et omkostningsskøn for de enkelte projekter, men en beskrivelse af de lokale forhold samt antallet af passagerer på de pågældende stationer.

Banedanmark udarbejder en ny flerårsplan, som bliver forelagt for forligskredsen året inden, at den aktuelle flerårsplan er gennemført.

Oplæg til anlægsprojekter

Forligskredsen beslutter årligt ud fra de gennemførte undersøgelser, hvilke projekter, der skal anlægges. Banedanmarks årlige oplæg til hvilke projekter, som skal anlægges, indeholder et forslag til prioritering blandt de undersøgte projekter fra årene før. Oplægget til prioritering tager udgangspunkt i en afvejning af følgende hensyn:

- Antal passagerer og handicapassistancer på stationen, hvor tilgængeligheden bliver øget.
- At få skabt øget tilgængelighed på stationer og perroner, der bliver betjent med DSB's nye elektriske togsæt.

Som en del af Banedanmarks oplæg til prioritering af projekter, som skal anlægges, udarbejdes en samlet liste, hvor de undersøgte projekter er rangeret efter antal passagerer på stationen set i forhold til omkostningerne til projektet.

Oplægget til prioriteringsliste suppleres med en kvalitativ vurdering af de enkelte projekter, såfremt der er særlige forhold, som taler for eller imod det enkelte projekt. Det kan eksempelvis være at den pågældende perron kun benyttes i meget lille omfang ved driftsforstyrrelser eller der er kommunale planer, som bør tænkes ind i projektet inden gennemførelsen.

Banedanmarks forslag til projekter skal ske under hensyntagen til den danske gennemførelsesplan for tilgængelighed (TSI PRM) således, at der gradvist fjernes identificerede hindringer for tilgængeligheden på jernbanen.

Tidsplan og økonomi

Når et projekt er undersøgt og der foreligger et omkostningsskøn kan der efterfølgende træffes beslutning om gennemførelsen af projektet. Herved baseres puljen på et princip om rullende planlægning, således der hvert år mellem 2022 og 2035 besluttes at gennemføre nye tilgængelighedsprojekter.

Banedanmark søger så vidt muligt at gennemføre de besluttede projekter i kombination eller som led i et større anlægsprojekt, såfremt det kan give mulighed for at billiggøre projekterne sammenlignet med at gennemføre dem enkeltvis.

Der er i gennemsnit årligt afsat 46 mio. kr. til projekter, som kan løfte tilgængeligheden i perioden 2022-2035. Heraf forudsættes 5

pct. afsat til løbende undersøgelser og udarbejdelse af beslutningsgrundlag.

Ved større projekter, vil det være nødvendigt at udarbejde en fuld scopefaserapport, inden projektet er klar til beslutning. Større projekter forudsætter anvendelse af anlægsmidler til at gennemføre de første faser i det enkelte projekt i forhold til at opnå sikkerhed om tid, økonomi og bygbarhed. Der er tale om omkostninger, som uanset hvad skal afholdes i projektet, hvis det gennemføres. Banedanmark vil gøre opmærksom på dette for de konkrete projekter, som en del af oplægget til projekter som skal undersøges.

Løbende rapportering

Banedanmark udarbejder årligt en status for arbejdet med at løfte tilgængeligheden, således der bliver skabt et samlet overblik på tværs af forskellige investeringsprogrammer og projekter i Banedanmark, der omfatter tilgængelighedsprojekter. Afrapporteringen indeholder følgende:

- Status for tilgængeligheden fordelt på stationer langs statens jernbanenet.
- Status for besluttede projekter i tilgængelighedspuljen for Infrastrukturplan 2035.
- Gennemførte og planlagte forbedringer af tilgængeligheden i forbindelse med fornyelsesprojekter og andre anlægsprojekter, eksempelvis i regi af Elektrificeringsprogrammet.

Rapporteringen fremsendes til orientering til forligskredsen sammen med Banedanmarks årlige oplæg til nye tilgængelighedsprojekter. I forlængelse af dette præsenteres rapporteringen for DSB's handicappanel, herunder præsenteres de besluttede projekter, som skal undersøges nærmere, samt de projekter som bliver gennemført.